

POWSZECHNY SAMORZĄD GOSPODARCZY

RUCH SPOŁECZNY

RUCH SPOŁECZNY

**POWSZECHNY
SAMORZĄD
GOSPODARCZY**

Warszawa 2021

SPIS TREŚCI

Wstęp	5
Dlaczego należy utworzyć w Polsce Powszechny Samorząd Gospodarczy?.....	8
Znaczenie efektywnej reprezentacji przedsiębiorców w kontekście procesów rozwojowych współczesnej gospodarki.....	10
Samorząd jako fundament państwa demokratycznego.....	16
Pojęcie i istota samorządu gospodarczego	19
Samorząd gospodarczy a nowe formy reprezentowania interesów obywateli.....	21
W jaki sposób należy zorganizować samorząd gospodarczy w Polsce.....	25
Samorząd gospodarczy w procesie rozwoju regionalnego i lokalnego	32
Podsumowanie	36
Notki biograficzne	39

Dane adresowe

biuro@ruchspolecznypsg.pl

+48 (22) 100 39 02

www.ruchspolecznypsg.pl

WSTĘP

Nasza inicjatywa – Powszechny Samorząd Gospodarczy wychodzi naprzeciw oczekiwaniom przedsiębiorców, którzy zmagając się ze skutkami pandemii poszukują najlepszych rozwiązań gwarantujących w przyszłości bezpieczeństwo działalności gospodarczej i wskazuje na konieczność zmian w systemie społeczno-gospodarczym Polski.

Ważnym wydarzeniem poprzedzającym dzisiejsze działania było rozpoczęte w 2013 roku seminarium pod nazwą „Polski kapitalizm” zorganizowane przez Instytut Filozofii i Socjologii Szkoły Głównej Handlowej wspólnie z Ogólnopolską Federacją Przedsiębiorców i Pracodawców – Przedsiębiorcy PL, pod patronatem prof. Juliusza Gardawskiego. Po trzech latach dyskusji, spotkań i uczenia się od siebie nawzajem powstała grupa naukowców, przedsiębiorców i samorządowców, którzy postanowili dalej pracować nad propozycją koniecznych zmian w polskim systemie społeczno-gospodarczym. Tak powstał w 2016 roku projekt ustawy o Izbach Przemysłowo-Handlowych opracowany przez naukowców z Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, co razem z książką „Pożądaný Kierunek Zmian Modelu Samorządu Gospodarczego w Polsce ” stanowi dorobek

środowiska skupionego w OFPP-Przedsiębiorcy PL. Do tego dorobku odwołują się autorzy opracowania.

Dzisiaj coraz częściej słychać głosy osób zajmujących się gospodarką o potrzebie stworzenia w Polsce jednej silnej reprezentacji przedsiębiorców, ponieważ dotychczasowy model rozproszonego samorządu przedsiębiorców czy pracodawców nie spełnia swojej roli i oczekiwań środowiska. Przedsiębiorcy, przede wszystkim z sektora MŚP, potrzebują konsolidacji i tworzenia efektu synergii w warunkach globalizacji, która stawiając wysokie wymagania w sferze konkurencyjności powinna skłaniać przedsiębiorców do współpracy i lepszego reprezentowania swoich interesów.

Przedsiębiorcy z niepokojem obserwują także postępującą etatyzację państwa i wzrost tendencji centralistycznych. Lekceważenie opinii obywateli i postawa rządzących prowadzi do marginalizacji środowisk społecznych a arbitralność w podejmowaniu decyzji ma niekorzystny wpływ na procesy społeczno-gospodarcze w kraju. Taka ocena rzeczywistości społeczno-politycznej w Polsce, a przede wszystkim sytuacja przedsiębiorców w czasie kryzysu gospodarczego wywołanego pandemią, zaktywizowała naszą grupę.

W 2020 roku, jako zwolennicy Powszechnego Samorządu Gospodarczego–PSG w Polsce, wykorzystując dotychczasowy dorobek, podjęliśmy działania, których efektem stało się stwo-

rzenie Ruchu Społecznego na Rzecz PSG (RS-PSG). Zaczęliśmy od przekazywania wiedzy o PSG wśród społeczeństwa a przede wszystkim wśród przedsiębiorców, gdzie jest ona żenująco niska. Dlaczego tak jest?. Powodów jest wiele, o czym mówią opracowania socjologów, psychologów a nawet filozofów. My wiemy, że niechęć do Samorządu Gospodarczego wśród przedsiębiorców a szczególnie wśród polityków wynika przede wszystkim z braku wiedzy o roli jaką spełnia PSG w nowoczesnych państwach. Doświadczenie wyniesione po latach aktywności w Sejmie i próbach zainteresowania polityków z różnych opcji projektem PSG zmieniło nasz stosunek do obowiązujących w Polsce zasad działania w życiu społecznym i politycznym. Teraz wiemy, że potrzebne zmiany może wymusić tylko silny i zdeterminowany ruch społeczny o znaczeniu krajowym.

Dlatego celem głównym budowanego RS-PSG jest stworzenie ruchu społecznego reformatorów, dla których przywrócenie w Polsce Powszechnego Samorządu Gospodarczego jest pierwszym etapem niezbędnych reform.

My, przedsiębiorcy już nie mamy czasu na dalsze dyskusje i przekonywania–przechodzimy do fazy tworzenia grup zwolenników PSG w ramach RS-PSG a niniejsze opracowanie wraz z projektem ustawy o Izbach Przemysłowo-Handlowych uzasadnia przyjęty kierunek działań.

Andrzej Stępniewski
Koordynator Ruchu Społecznego PSG

DLACZEGO NALEŻY UTWORZYĆ W POLSCE POWSZECHNY SAMORZĄD GOSPODARCZY?

Pomyślna przyszłość narodu i państwa wymaga, by obywatele, organizacje społeczne, instytucje państwowe, rząd stworzyli i stanowili organizm, w którym energia i pomysły obywateli są wykorzystywane, a działania wspólnotowe wspierane.

Samorządność, współodpowiedzialność to fundamenty nowoczesnego państwa. Wolność, swoboda organizowania się i demokracja to fundamenty nowoczesnego społeczeństwa.

Przedsiębiorcy stanowią jeden z głównych składników struktury społecznej. To oni są na pierwszej linii organizacji procesów gospodarowania, pracy całego narodu. Oni także współtworzą zamożność społeczeństwa i siłę państwa.

Polska nie dokonała od ponad 30 lat, od chwili odzyskania suwerenności, aktu upodmiotowienia polskich przedsiębiorców poprzez stworzenie ram prawnych i organizacyjnych do wyłaniania ich reprezentacji wobec władz politycznych i samorządowych oraz organizacji pożytku publicznego.

Taką reprezentacją i organizacją przedsiębiorców powinien być Powszechny Samorząd Gospodarczy.

Powszechny Samorząd Gospodarczy powinien być zorganizowany w Regionalne Izby Przemysłowo-Handlowe, a ich reprezentanci powinni być wybierani do władz krajowych PSG.

Kompetencje PGS powinna określać ustawa, a dotyczyć one mają zarówno organizacji samorządu, jak i jego warunków działania. Do kompetencji zaliczyć należy m.in. szkolnictwo zawodowe, sądownictwo arbitrażowe i gospodarcze, kontrolę i nadzór nad obrotem gospodarczym.

Ustawa powinna precyzyjnie rozdzielić zadania i środki do ich realizacji między władzę centralną, samorząd terytorialny a samorząd gospodarczy. Ustawa powinna też określić zasady współdziałania, współdecydowania i współodpowiedzialności PSG na obszarze regionów, jak i w skali państwa.

Wprowadzenie Powszechnego Samorządu Gospodarczego stanowić powinno pierwszy etap koniecznej reformy społeczno-gospodarczej w Polsce.

We wszystkich swoich działaniach z mocy ustawy PSG będzie zobowiązane do przestrzegania jawności podejmowanych decyzji i stosowanych procedur.

ZNACZENIE EFEKTYWNEJ REPREZENTACJI PRZEDSIĘBIORCÓW W KONTEKŚCIE PROCESÓW ROZWOJOWYCH WSPÓŁCZESNEJ GOSPODARKI

Zmiany systemowe oparte na deregulacji gospodarki, masowej prywatyzacji, konkurencji międzynarodowej i napływie kapitału zagranicznego otworzyły **nowe możliwości rozwoju**. Powstające idee, ogromne transfery kapitałowe, nieskrępowana wymiana handlowa, ekspansja nowoczesnych technologii oraz wchodzenie w ponadnarodowe sieci powiązań handlowych i produkcyjnych wytworzyły impulsy rozwojowe w globalnej skali. Ich oddziaływanie przyczyniło się do obalenia dyktatur i rządów autorytarnych; wielu krajom umożliwiło wejście na drogę demokratycznych przemian. W efekcie, część państw, które w wyniku reform systemowych dostosowały swoją politykę gospodarczą oraz instytucje do dominujących na globalnych rynkach reguł anglosaskich osiągnęło znaczące sukcesy w zbliżaniu się do poziomu światowej czołówki.

Ze względu na uruchomienie dużych, słabo wcześniej wykorzystywanych zasobów, w ostatnich dekadach najbardziej spektakularny stał się skok rozwojowy Azji Wschodniej z Chinami na czele. Jest on jednak kierowany odmiennymi celami politycznymi i tradycjami rządu oraz kulturą akcentującą znaczenie równowagi pomiędzy narodową autonomią

i integracją międzynarodową, a także między państwem i rynkiem. Nowe możliwości rozwoju gospodarczego i społecznego pojawiły się także w wychodzącej z systemu komunistycznego Europie Środkowo-Wschodniej, która zaczęła budować z dużym opóźnieniem demokrację i nowoczesny kapitalizm. Część państw, jak Grupa Wyszehradzka i republiki bałtyckie, stała się przykładem sukcesu (choć w mniejszej skali niż państwa Azji Wschodniej). Jednak realizacja neoliberalnych zmian systemowych w warunkach postępującej globalizacji i narastającej konkurencji doprowadziła do bardzo zróżnicowanych wyników. **Z upływem czasu coraz częściej zaczęły one odbiegać zarówno od obietnic elit politycznych, jak i oczekiwań społecznych.**

Dekada dekonjunkury, którą rozpoczął kryzys finansowy w 2008 roku, a ostatnio Covid-19 wzmocniły rosnące przekonanie o nietrwałości rozwoju ukształtowanego w latach 90. Powróciło przekonanie o szczególnej roli instytucji państwowych jako czynnika organizującego gospodarkę i życie społeczne. Unia Europejska nie zastąpiła państwa w jego funkcjach regulacyjnych, w prowadzeniu polityki makroekonomicznej, podatkowej, inwestycyjnej i społecznej, organizowaniu czy wspieraniu innowacyjności, badań naukowych i edukacji, które warunkują rozwój kraju. W takim kontekście kryzysy stanowią także praktyczny test efektywności odmian kapitalizmu europejskiego: liberalnego (który w UE reprezentowała Wielka Brytania) oraz koordynacyjnego występującego w kilku wersjach – w modelu kontynentalnym (Europa Zachodnia), socjaldemokratycz-

nym (kraje skandynawskie) oraz modelu śródziemnomorskim (Europa Południowa). Okazało się, że lepiej z ich przebiegiem i negatywnymi następstwami w „starej” UE radzą sobie państwa koordynowanej gospodarki rynkowej (z wyłączeniem Europy Południowej, gdzie słabość instytucji publicznych i partnerów społecznych obniża efektywność działań władz).

Państwa koordynowanej gospodarki rynkowej realizują bardziej spójne i efektywne strategie polityki gospodarczej, ponoszą niższe koszty społeczne i polityczne turbulencji gospodarczych oraz łatwiej wypracowują odpowiednie rozwiązania w sferze polityk publicznych. Konstruktywną rolę w tym zakresie pełnią dobrze zorganizowane reprezentacje interesów społecznych, w tym środowisk biznesu. W Europie Zachodniej zdolność przedsiębiorców do osiągania własnych celów wynika w znacznej mierze z działalności powszechnego samorządu gospodarczego funkcjonującego w reżimie prawa publicznego oraz korzystającego z autonomii finansowej. Jako przykłady dobrego działania takich regulacji wskazuje się najczęściej Francję i Niemcy. Stosowane tam rozwiązania można rozpatrywać jako konstruktywną inspirację, by w większym stopniu korzystać z kontynentalnych doświadczeń europejskich niż rozwiązań anglosaskich. W Polsce te ostatnie częściowo wprowadzono w latach 90-tych, co przyczyniło się do rozproszenia reprezentacji interesów rodzimych przedsiębiorców.

W warunkach, gdy UE po raz kolejny podejmuje próby wyjścia z kryzysów, także Polska potrzebuje wypracowania mechanizmów i regulacji uruchamiających nowy potencjał rozwojowy. Kryzysy otwierają zwykle szanse i możliwości, których wcześniej nie brano pod uwagę (niezwykle czasy wymagają zmiany sposobów działania). W takich okolicznościach rośnie szczególnie rola państwa jako politycznego organizatora wspólnoty narodowej i społecznej. Jego sprawność wymaga zarówno podnoszenia jakości instytucji publicznych, jak i obudowania ich silnymi instytucjami społeczeństwa obywatelskiego, które wzmacniają demokrację i **wpływają na rozwój gospodarczy**. **W warunkach Polski, jeśli uwzględnić rosnące oczekiwania społeczne, adekwatny wydaje się model kapitalizmu koordynowanego z dużym udziałem partnerów społecznych, w tym dobrze zorganizowanych środowisk gospodarczych. Tworzy on ramy sprzyjające wzrostowi zaufania na poziomie międzyinstytucjonalnym i budowie kapitału społecznego.**

Rozwiązania wywiedzione z różnych koncepcji mogą służyć nowemu spojrzeniu na polski wariant społecznej gospodarki rynkowej zapisany w Konstytucji RP z 1997 r. (art. 20 i inne). W tym zakresie przydatne są wyniki porównania **różnych wariantów gospodarki rynkowej, wykorzystanie źródeł i tradycji krajowych oraz zagranicznych, unijnej zasady pomocniczości** czy spójności i solidaryzmu społecznego. Istotne są również doświadczenia samorządu gospodarczego II Rzeczypospolitej oraz wybranych państw Europy Zachod-

niej. Zasadnicza staje się skuteczność w konsolidacji środowisk biznesu i budowaniu ich znaczącego wpływu na politykę gospodarczą państwa. Podjęte działania powinny prowadzić do budowania trwałego konsensu dotyczącego celów rozwojowych państwa, poprzez włączenie zorganizowanych partnerów ze środowisk pracodawców zdolnych do odgrywania znaczącej roli w dialogu społecznym i obywatelskim. Pozwoli to wzmocnić oddolną koordynację prac na poziomie krajowym, regionalnym i sektorowym w bliskim współdziałaniu z organami państwa i samorządem terytorialnym.

Polski model rozwoju gospodarczego i społecznego ukształtowany we wczesnej fazie zmian ustrojowych wyczerpuje już swoje możliwości efektywnego wspomaganie biznesu. Nadmierne rozproszenie organizacyjne i daleko posunięte rozbicie polskich przedsiębiorców jest dziedzictwem amorficznej struktury gospodarki z początkowego okresu przekształceń ustrojowych. Efektem jest bardzo wąska baza członkowska i reprezentatywność środowiskowa (najniższe w UE), ograniczone zasoby finansowe i organizacyjne oraz niewielka siła oddziaływania zawężona często do lobbingu. Przedsiębiorcy nie mają znaczącego wpływu na strategię rozwoju kraju i politykę gospodarczą oraz proces stanowienia prawa. W ostatnich latach środowiska pracodawców szczególnie podkreślają potrzebę merytorycznej współpracy z sądownictwem gospodarczym oraz potrzebę uzyskania większego wpływu na szkolnictwo i kształcenie zawodowe.

Konsolidacja środowisk biznesu jest niezbędna, by rozszerzać skalę działania przedsiębiorstw oraz wzmacniać efekt synergii różnych podmiotów gospodarczych, powiększając tym samym rodzimy kapitał. Może również wzmocnić polski sektor prywatny, przezwyciężyć ograniczenia wynikające z wysokiego stopnia penetracji rodzimego rynku w wielu branżach gospodarki przez przedsiębiorstwa zagraniczne i ułatwić współpracę z dużymi firmami państwowymi. Należy przy tym mieć na względzie, że w warunkach umiędzynarodowienia działalności gospodarczej i funkcjonowania biznesu na rynkach UE konkurencja przebiega nie tylko pomiędzy poszczególnymi przedsiębiorstwami, ale również pomiędzy krajowymi systemami gospodarczymi państw członkowskich. Ponadto wprowadzenie powszechnego samorządu gospodarczego wzmocni systemowo międzynarodową konkurencyjność polskiego biznesu, w tym jego przedstawicielstwo w Brukseli i zasoby instytucjonalne sprzyjające promocji eksportu. Pojawiły się wyzwania, z którymi biznes w nowym kształcie reprezentacji własnych interesów lepiej sobie poradzi (rewolucja przemysłowa 4.0, Europejski Zielony Ład, rozwój sztucznej inteligencji, kształtowanie nowych łańcuchów dostaw). Będzie bardziej wytrzymała, odporna na kryzysy i perturbacje oraz zdolna do rozwoju i kreowania potencjału gospodarczego.

SAMORZĄD JAKO FUNDAMENT PAŃSTWA DEMOKRATYCZNEGO

Budowanie państwa demokratycznego wymaga nieustannego zaangażowania ze strony obywateli i reprezentujących ich interesy instytucji publicznych. Liberalna demokracja nie jest nam dana raz na zawsze, nie stanowi „końca historii” i w każdej chwili może być ograniczana lub wręcz dezawuowana. Tego typu zagrożenie dotyczy między innymi stanowiącej fundament procesów demokratycznych decentralizacji, która będąc zjawiskiem ciągłym o zmiennym nasileniu, zależnym od charakteru przemian społeczno-ustrojowych i regulacji prawnych, może być wzmacniana, ale również marginalizowana bądź sprowadzona do charakteru fasadowego. Okres trzech dekad funkcjonowania w Polsce samorządu będącego egzemplifikacją decentralizacji władzy skłania do refleksji dotyczącej jego roli w systemie politycznym naszego państwa, a także zachęca do stawiania pytań odnoszących się do potencjalnych kierunków ewolucji procesów decentralizacyjnych. Jak już podkreślono, postęp w tej materii ma kluczowe znaczenie dla zachowania demokratycznego charakteru państwa, bowiem samorząd, działając na rzecz zorganizowanych korporacyjnie grup obywateli, przyczynia się do podniesienia efektywności funkcjonowania władzy publicznej.

Należy pamiętać, że w ustroju demokratycznym, obok rządowych organów administracyjnych podlegających bezpośrednio władzom centralnym i pozostających w hierarchicznym stosunku do nich, występują także inne struktury, które nie znajdują się w takich relacjach zależności i które posiadają większą samodzielność w realizowaniu przekazanych im spraw administracji publicznej. Zarysowany w ten sposób obszar funkcjonowania samorządu powinien być przedmiotem troski każdej władzy politycznej, której zależy na włączeniu obywateli w mechanizmy zarządzania państwem. Takie też były motywy działań, jakie podejmowano w Polsce u progu lat 90-tych ubiegłego wieku. Odwołanie się do idei samorządności uznano wówczas za jeden z fundamentów ustrojowych nowej Polski. Proces ten traktowano jako swoistą antytezę funkcjonującego do 1989 r. systemu autorytarnego, ograniczającego wolność i prawa publiczne obywateli. Samorząd miał być zatem naturalną formą obrony przed biurokracją scentralizowanego państwa. Kluczową rolę odgrywał w tym kontekście samorząd terytorialny, jednak warto pamiętać, że funkcjonowanie samorządu nie ogranicza się wyłącznie do więzi wynikających z miejsca zamieszkania. W rozważaniach na ten temat nie można pominąć innych form samorządu korporacyjnego, który opiera swoją działalność na związkach osób o powszechnym charakterze członkostwa. Szczególne miejsce zajmuje tu samorząd specjalny, określane niekiedy mianem samorządu nieterytorialnego. Pojęcie to obejmuje związki publicznoprawne o charakterze obligatoryjnym, których kompetencje podlega ściśle określona

sfera działalności (zawodowa, gospodarcza, kulturalna, wyznaniowa, narodowościowa) pewnej kategorii osób, które na równi z organami samorządu terytorialnego wykonują w sposób władczy zdecentralizowaną część administracji państwowej.

W ramach samorządu specjalnego przede wszystkim należy wyróżnić związki personalne, których zadaniem jest rzecznictwo interesów osób wykonujących profesje zaufania publicznego oraz związki ekonomiczne reprezentujące interesy środowiska gospodarczego. Odpowiednio do zaprezentowanego powyżej podziału, pojęcie samorządu specjalnego obejmuje samorząd zawodowy i szczególnie nas interesujący samorząd gospodarczy.

W przypadku samorządu gospodarczego fundamentalną kwestią jest jego precyzyjne zdefiniowanie. Dbając o jednoznaczny zakres merytoryczny tego pojęcia, powinniśmy rozróżnić inicjatywy stowarzyszeniowe mające na celu reprezentowanie wyłącznie partykularnych interesów pewnych grup przedsiębiorców od działań obejmujących publiczno-administracyjny zakres kompetencji, typowy dla samorządu korporacyjnego.

POJĘCIE I ISTOTA SAMORZĄDU GOSPODARCZEGO

Wychodząc od klasycznego już ujęcia samorządu gospodarczego, możemy stwierdzić, że jest to związek zorganizowany na zasadach przedstawicielstwa wspólnych, kolektywnych i osobistych interesów osób należących do określonego sektora gospodarczego. Samorząd gospodarczy różni się od samorządu terytorialnego tym, że gdy ten ostatni łączy i organizuje ogół mieszkańców pewnego obszaru bez względu na ich osobiste interesy, to samorząd gospodarczy zrzesza określone kategorie osób, biorąc pod uwagę przede wszystkim ich kwalifikacje i aktywność w różnych sferach gospodarki. Kryterium zamieszkania, chociaż istotne, znajduje się w tym przypadku na drugim planie. Innymi słowy **samorząd gospodarczy ma charakter nieterytoryalnych, publicznoprawnych związków przymusowych, występujących jako związki ekonomiczne. Ich kompetencji podlega ściśle określona sfera działalności gospodarczej, pewnej kategorii osób, które w sposób zorganizowany i władczy wykonują na równi z organami samorządu terytorialnego, zdecentralizowaną część administracji państwowej.**

Opierając się na tych założeniach, należy zdecydowanie wyłączyć z zakresu samorządu gospodarczego wszelką działalność, która ogranicza się jedynie do funkcji doradczych w sprawach publicznych lub też wyłącznie do zastępstwa interesów okre-

ślonych grup przedsiębiorców. Mylenie podmiotów samorządowych, posiadających określone władztwo administracyjne, ze stowarzyszeniami funkcjonującymi w sferze gospodarki jest tendencją niepożądaną, wprowadzającą zamęt organizacyjny i kompetencyjny, co w efekcie może prowadzić do zdezawuowania idei samorządu gospodarczego. **Siła tej formy samorządu tkwi w jego publicznoprawnym charakterze. Powinien on być zatem wyłanianą w demokratyczny sposób, powszechną i możliwie apolityczną reprezentacją środowiska przedsiębiorców, będącą partnerem tak administracji rządowej, jak i samorządu terytorialnego.**

Instytucjami samorządu gospodarczego są przede wszystkim izby przemysłowo-handlowe, rzemieślnicze i rolnicze. Organizacje te mają określony przez ustawę zakres zadań, które wykonywane są samodzielnie i niezawisłe od innych podmiotów administracji publicznej. Zakres tych zadań jest miarą decentralizacji administracji państwa w sferze gospodarczej; jest też wyrazem zaufania państwa do obligatoryjnie zorganizowanego w izbach czynnika obywatelskiego, a także przekonania, że jest on w sprawach gospodarki lokalnej bardziej kompetentny od urzędników administracji rządowej.

Dzięki samorządowi gospodarczemu społeczność przedsiębiorców ze zbiorowości indywidualnych, rozproszonych jednostek staje się zorganizowaną zbiorowością publiczno-

prawną, czyli wspólnotą samorządową, wyposażoną we władztwo administracyjne.

Dysponując taką pozycją ustrojową samorządowe izby gospodarcze podejmują inicjatywy, które na stałe wpisane są w ich obszar działania i przyczyniają się nie tylko do poprawy sytuacji indywidualnych podmiotów gospodarczych, ale realizują cele rozwoju lokalnego i regionalnego. Mają także wpływ na politykę gospodarczą państwa. Wyrazem tej działalności jest dbałość izb o ład rynkowy, o rozwój przedsiębiorczości, systemu kształcenia i szkoleń, wsparcie dla innowacyjności i zarządzanie usługami publicznymi.

Więź łącząca członków samorządu musi mieć charakter publicznoprawny, zatem nie każda forma reprezentowania interesów grupowych spełnia to kryterium. W związku z powyższym nieporozumieniem jest mylenie dwóch różnych dążeń, a mianowicie prawa do zrzeszania się z prawem do zarządzania własnymi sprawami. O ile wynikająca z prawa do zrzeszania się zasada dobrowolności nie budzi zastrzeżeń w odniesieniu do stowarzyszeń, to nie ulega wątpliwości, że stoi ona w sprzeczności z podstawowymi aspektami wyrażającymi istotę korporacji publicznych, a takimi są izby samorządu gospodarczego.

SAMORZĄD GOSPODARCZY A NOWE FORMY REPREZENTOWANIA INTERESÓW OBYWATELI

Samorząd, jak wiele sfer życia publicznego, podlega intensywnym zmianom w związku z rozwojem takich procesów jak globalizacja, urbanizacja, integracja europejska, demokracja uczestnicząca czy postęp technologiczny. Coraz bardziej widoczna jest tendencja zmierzająca w kierunku systemu rządzenia wieloszczeblowego, opartego na zasadach *governance*, a skutkująca skomplikowanymi wzorcami relacji wertykalnych i horyzontalnych pomiędzy różnymi formami samorządu. Powoduje to zacieranie granic i wytwarzanie nowych przestrzeni gospodarczych i politycznych.

Samorząd należy zatem rozpatrywać z nieco innej perspektywy, nie tylko przez pryzmat społeczności zorganizowanych terytorialnie, ale również z punktu widzenia przedsiębiorców, a więc w kategoriach *governance*. Asymetria w badaniach nad systemem wieloszczeblowego zarządzania w Polsce i innych państwach skłania do pogłębionej refleksji. Jest to szczególnie istotne w kontekście poszukiwania nowych i efektywnych form współpracy na szczeblu lokalnym pomiędzy jednostkami samorządu terytorialnego a środowiskami zorganizowanymi w ramach samorządu gospodarczego.

Odwołując się do koncepcji *governance* warto przypomnieć, że jest to funkcja zarządzania złożonymi społecznościami poprzez koordynowanie działań podmiotów należących do różnych sektorów. Jest to zatem sieć relacji współzależności, współpracy i partnerstwa będąca konsekwencją demonopolizacji władzy państwowej. W tym miejscu należy jednak podkreślić, co nie jest szczególnie eksponowane w badaniach samorządowych, że tego typu kooperacja powinna obejmować także równoprawne związki samorządu korporacyjnego, a więc samorząd terytorialny i samorząd gospodarczy. *Governance* cechuje się więc innowacyjnym ujęciem politycznego procesu decyzyjnego, ale jednocześnie jest nową metodą rządzenia, różniącą się od starego, zhierarchizowanego modelu, w którym władze państwowe sprawują suwerenną kontrolę nad ludźmi i grupami tworzącymi społeczeństwo obywatelskie. Istotą *governance* jest zatem tworzenie koalicji na poziomie danej jednostki administracyjnej przez budowanie sieci współpracy między wszystkimi zainteresowanymi.

W tym kontekście kluczowe staje się jednoznaczne określenie nowych płaszczyzn kooperacji samorządu terytorialnego z otoczeniem gospodarczym w ramach koncepcji *governance*. Postulatem wartym rozważenia jest realne upodmiotowienie zorganizowanych w strukturach samorządu specjalnego grup osób, co może mieć podstawowe znaczenie dla lokalnego rozwoju społeczno-gospodarczego. Jest to niezwykle istotne dla podniesienia poziomu partycypacji w funkcjonowaniu władzy

publicznej, a także wprowadzenia nowych form współzarządzania lokalnego, opartego na wzajemnym zaufaniu.

Znacznie większy problem dotyczy kwestii ustrojowego umocowania instytucji reprezentujących interesy środowisk gospodarczych. Optymalnym rozwiązaniem w tym zakresie jest ustawowe utworzenie samorządu gospodarczego, który powinien być wyposażony w szereg kompetencji o charakterze publicznoprawnym. Niestety, obecnie obowiązujące rozwiązania legislacyjne dalekie są od powyższej propozycji co sprawia, że w sferze przedstawicielstwa poszczególnych grup przedsiębiorców dominuje partykularyzm, a nawet egoizm. Taki system powoduje również, że przedstawiciele administracji rządowej niechętnie dzielą się wpływami politycznymi, przyzwalając jedynie na okresowe konsultacje, ewentualnie czyniąc pewne koncesje na rzecz zaprzyjaźnionych środowisk politycznych lub wręcz koterii towarzyskich.

W związku z powyższym warto przypomnieć, że brak przejrzystości w tej sferze życia publicznego może być przyczyną patologii w gospodarce; różnego rodzaju „czarnego lobbingu”, klientelizmu lub kapitalizmu państwowego. Im bardziej rozbudowane i zhierarchizowane struktury państwa, tym większa pokusa dla przedsiębiorców, aby przenieść konkurencję z dziedziny gospodarki do sfery polityki. Jest to bardzo niepożądany trend, któremu należy przeciwdziałać poprzez nakładanie ogra-

niczeń, czyli tworzenie barier instytucjonalnych, aby zapobiec takiemu nieproduktywnemu współdziałaniu przedsiębiorców i państwa. Wspomniane bariery instytucjonalne może między innymi ustanowić powszechny samorząd gospodarczy, będący demokratycznym przedstawicielstwem środowiska przedsiębiorców. Nie ulega wątpliwości, że eliminacja wymienionych wyżej zagrożeń jest niezwykle ważna z punktu widzenia kształtowania stosunków politycznych i ekonomicznych w państwie, a także budowania kapitału społecznego.

Stanowiąc związek publicznoprawny samorząd gospodarczy ma znacznie większe możliwości wpływania na podniesienie efektywności działań sprzyjających realizacji mediacyjnej, adaptacyjnej, a nawet innowacyjnej funkcji systemu politycznego.

W JAKI SPOSÓB NALEŻY ZORGANIZOWAĆ SAMORZĄD GOSPODARCZY W POLSCE?

Polski samorząd gospodarczy powinien stanowić immanentną część systemu administracji publicznej. W tej chwili jedyną zadowalającą z formalnoprawnego punktu widzenia regulacją jest ustawa z 14 grudnia 1995 r. o izbach rolniczych, która wprowadza powszechny samorząd rolniczy. Jeżeli chodzi o izby rzemieślnicze, ustawa o rzemiośle z 22 marca 1989 r. wymaga, mimo wprowadzenia kilku poprawek, nowego podejścia do

kwestii miejsca samorządu rzemieślniczego w strukturze administracyjnej państwa.

Z kolei funkcjonowanie izb przemysłowo-handlowych, a także działających w oparciu o ten sam akt prawny izb budownictwa, izb turystycznych i innych izb branżowych powinno zostać uregulowane od podstaw. Ogólnikową i anachroniczną ustawę o izbach gospodarczych z 30 maja 1989 r. należy zastąpić regulacją zakładającą obligatoryjny charakter wymienionych wyżej izb gospodarczych w Polsce. Jest to kwestia, która budzi pewne wątpliwości i emocje, warto zatem podkreślić, że istotą związków samorządowych o charakterze publicznoprawnym jest obligatoryjne członkostwo w nich osób fizycznych, a także osób prawnych i jednostek, które nie posiadają osobowości prawnej, ale dysponują zdolnością prawną, objętą działalnością danego samorządu. Wprowadzenie takiej formuły oznacza, że każde przedsiębiorstwo przemysłowe, handlowe lub usługowe, poza rolnictwem i rzemiosłem, które dysponują własną reprezentacją, staje się członkiem izby przemysłowo-handlowej w momencie zarejestrowania działalności gospodarczej.

Przynależność do społeczności samorządowej, w tym również przedsiębiorców, nie zależy od aktu przystąpienia. Powstaje ona z mocy samego prawa, na skutek nabycia przez osobę fizyczną określonej cechy, na przykład wykonywania działalności gospodarczej. Obligatoryjność dotyczy zatem charakteru więzi łączącej członków, a nie konieczności stosowania jakichkolwiek środków mających na celu wymuszenie przy-

należności. Jeżeli członek społeczności samorządowej zachowuje się całkowicie biernie, nie ma to żadnego wpływu na jego powiązania prawne ze wspólnotą. Nie jest on ponadto zobowiązany do czynienia jakichkolwiek koncesji na rzecz organizacji samorządowej, które ograniczałyby jego swobodę w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, a także do przekazywania środków finansowych na rzecz reprezentującego jego interesy podmiotu samorządowego.

W kontekście członkostwa warto się zastanowić nad zasadnością utrzymywania wielu rozdrobnionych organizacji reprezentujących interesy poszczególnych środowisk gospodarczych. Lepszym rozwiązaniem wydaje się być włączenie mających branżowy charakter izb budownictwa, izb turystycznych, izby ubezpieczeń a także zrzeszeń handlu i usług oraz zrzeszeń transportu w jednolity organizm – izby przemysłowo-handlowe o znaczącym potencjale społeczno-ekonomicznym. Zmiany strukturalne nie będą ograniczać znaczenia wymienionych wyżej branż, które zachowując swoją podmiotowość w ramach grup wyborczych wyodrębnionych ze względu na poszczególne sektory gospodarki, a ponadto mając możliwość funkcjonowania w formie stowarzyszeń, jednocześnie stanowiąc będą równoprawny komponent w pełni reprezentatywnej organizacji samorządu gospodarczego.

JAKI POWINIEN BYĆ ZAKRES ZADAŃ IZB PRZEMYSŁOWO-HANDLOWYCH?

W ramach szczegółowych zadań izb przemysłowo-handlowych zorganizowanych w formie związku publicznoprawnego wymienić należy:

- reprezentowanie interesów grupowych wobec państwa,
- prawo opiniowania i współkształtowania projektów aktów prawnych dotyczących sfery społeczno-gospodarczej,
- poprawę bezpieczeństwa obrotu gospodarczego i ochrony przed nieuczciwą konkurencją, poprzez wdrażanie i respektowanie standardów etycznych,
- zbieranie i transferowanie informacji gospodarczych do przedsiębiorców,
- wyrażanie opinii o projektach zarządzeń i uchwał władz samorządu terytorialnego oraz udział w ich opracowywaniu, a także składanie własnych wniosków w zakresie np. zagospodarowania przestrzennego, rozwoju dróg i komunikacji, podatków, inwestycji komunalnych itp.
- zakładanie, prowadzenie i popieranie we współpracy z władzami oświatowymi szkół zawodowych i kształcących,

- prowadzenie rejestru przedsiębiorstw (izby powinny dysponować wykazem osób i jednostek organizacyjnych prowadzących działalność gospodarczą wraz z danymi dotyczącymi ich siedziby i przedmiotu przedsiębiorstwa, zgłoszonych w rejonie izby) – dane pozyskane od wojewódzkich urzędów statystycznych według numeracji REGON, od urzędów skarbowych według aktualnych zgłoszeń obowiązku podatkowego – VAT, od gmin według zgłoszeń do ewidencji działalności gospodarczej.

Włączone w strukturę administracji publicznej izby przemysłowo-handlowe mają do spełnienia rolę edukacyjną w zakresie inwestowania w obszar gospodarki opartej na wiedzy, ale też powinny się skoncentrować na tworzeniu własnych funduszy inwestujących np. w wysoko rozwinięte technologie, finansowanie działalności parków naukowo-technologicznych oraz inkubatorów przedsiębiorczości. W Polsce brakuje stałej współpracy izb przemysłowo-handlowych ze szkołami wyższymi i placówkami badawczymi, chociażby w celu stałego dostępu przedsiębiorców do nowoczesnych rozwiązań z zakresu ekonomii, zarządzania i technologii, czy wspólnego prowadzenia projektów badawczo-rozwojowych.

Izby przemysłowo-handlowe mogą także wspierać przedsiębiorców w nawiązywaniu innej formy kooperacji, a mianowicie tworzenia aliansów strategicznych. Są to związki przedsiębiorstw oparte na określonych porozumieniach, które realizują

wspólne cele, zachowując jednocześnie niezależność. Szczególne znaczenie mają alianse technologiczne, których zadaniem jest rozwój i transfer wiedzy.

Kolejną ważną kompetencją izb przemysłowo-handlowych powinna być pomoc dotycząca podejmowania współpracy przedsiębiorstw w obszarze innowacyjności, a także jej koordynacja. Takie współdziałanie może przybierać różne formy. Jedną z nich jest sieć przedsiębiorstw, którą tworzy grupa podmiotów gospodarczych zorganizowanych wokół wspólnych działań, np. produktu lub rozwiązania technologicznego.

Izby przemysłowo-handlowe jako instytucje zdecentralizowanej administracji publicznej, wyposażone we władztwo administracyjne, odpowiednie środki materialne i finansowe, powinny mieć zatem istotny wpływ na pomoc, doradztwo w wykorzystaniu zarówno czynników zewnętrznych jak i wewnętrznych przedsiębiorstwa, być siłą napędową podejmowanej aktywności innowacyjnej.

Wypływa z tego wniosek, że jedynie izby przemysłowo-handlowe działające jako instytucje publicznoprawne mogą zapewnić przedsiębiorcom działającym w Polsce prawidłową reprezentację ich interesów.

Nie są w stanie tego zrobić branżowe zrzeszenia gospodarcze, czy też, mające często elitarny charakter, organizacje przedsię-

biorców. W Polsce działa wiele struktur zajmujących się formalnie rzecznictwem interesów podmiotów gospodarczych.

Możemy tu wymienić między innymi *organizacje pracodawców*, takie jak: Pracodawcy Rzeczypospolitej Polskiej, Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych „Lewiatan” czy Business Centre Club oraz *izby branżowe*. Nie dezawuuując zasług wymienionych powyżej podmiotów w sferze reprezentowania interesów środowiska przedsiębiorców w naszym kraju zważmy jednak, że nie mają one mandatu do występowania w interesie całego spektrum polskiej gospodarki.

Nie wynika to z braku dobrej woli osób je tworzących, ale możliwości formalnoprawnych. Pamiętajmy bowiem, że wyłącznie związki publiczne, za którymi stoją określone kompetencje administracyjne, mogą być rzeczywistym partnerem władz państwowych w procesie kształtowania polityki gospodarczej kraju. Ważną strukturą uprawnioną do podejmowania decyzji z tego zakresu powinna być Rada Dialogu Społecznego, po zwiększeniu jej dotychczasowych uprawnień.

SAMORZĄD GOSPODARCZY W PROCESIE ROZWOJU REGIONALNEGO I LOKALNEGO

Podmiotowość samorządu gospodarczego nie powinna ograniczać się do szczebla centralnego. Równie ważne jest zwiększenie jego wpływów w środowisku regionalnym i lokalnym. Obecnie, w dobie implementacji w Polsce unijnej polityki spójności, na nowej płaszczyźnie należy usytuować relacje pomiędzy powszechnym samorządem gospodarczym a samorządem terytorialnym. Z jednej strony władze lokalne i regionalne powinny zostać zobligowane do uwzględniania opinii zorganizowanego w ten sposób środowiska gospodarczego w przygotowywaniu strategii i programów o charakterze lokalnym i wojewódzkim, z drugiej zaś izby należy wyposażyć w kompetencje beneficjenta końcowego środków europejskich.

Poszukiwanie płaszczyzn współpracy i efektu synergii jest niezbędne przy formułowaniu i realizacji nowych kierunków rozwoju regionalnego. Coraz większym uznaniem cieszy się zintegrowane podejście do rozwoju regionalnego (zintegrowane planowanie rozwoju), obejmujące wszystkie podmioty funkcjonujące w określonej przestrzeni. Politycznie efektywnym paradygmatem rozwoju regionalnego jest rozwój zrównoważony, który harmonijnie kojarzy ład ekologiczny, ekonomiczny, społeczny i przestrzenny. W promowaniu zintegrowanego rozwoju regionalnego ogromne znaczenie zyskują więc władze

regionalne i lokalne wraz z profesjonalną administracją, które są odpowiedzialne za tworzenie konkurencyjnych warunków zarówno dla inwestorów, jak i mieszkańców.

Niezwykle ważne jest więc dążenie do wypracowania nowego modelu zarządzania w sferze publicznej, który uwzględnia opinie organizacji pozarządowych, ale także struktur samorządowych reprezentujących na przykład środowiska przedsiębiorców, dla których najlepszą formą organizacyjną jest powszechny samorząd gospodarczy. Realizacja tego typu działań jest możliwa jedynie przy zachowaniu reguł decentralizacji procesów zarządzania regionem.

Warto w tym kontekście zwrócić uwagę na koncepcję kapitału terytorialnego, który należy postrzegać jako bazowy dla rozwoju endogenicznego każdego obszaru. Wśród czynników budujących jego strukturę relacyjną najczęściej wskazywany jest kapitał ludzki, kapitał społeczny, kapitał materialny, kapitał finansowy oraz innowacje technologiczne i organizacyjne. Komplementarne współwystępowanie i wzajemne przenikanie się tak zdefiniowanego zbioru czynników tworzy warunki dla inicjowania i przebiegu procesów rozwojowych poszczególnych obszarów. Interwencja rozwojowa realizowana z uwzględnieniem czynników tworzących kapitał terytorialny może być w praktyce implementowana jedynie w sytuacji zapewnienia pełnej samodzielności samorządów terytorialnych, wspieranych przez samorząd gospodarczy i wdrażaniu elastycznych

instrumentów sterowania na szczeblu krajowym, a więc przy uwzględnieniu fundamentalnej dla rozwoju samorządności zasady subsydiarności.

Niezwykle istotna jest także współpraca przedsiębiorców z samorządem miasta czy gminy, która może znacząco wpływać na poziom życia mieszkańców, zależny przecież w głównej mierze od kondycji miejscowej gospodarki. Szczególną uwagę należy zwrócić na kwestie dotyczące rozwoju miast i obszarów metropolitalnych. Jednym z warunków prawidłowego kształtowania się tego procesu jest odpowiednie zorganizowanie środowiska społecznego przedsiębiorców, które powinno być włączone w system zarządzania lokalnego, a co za tym idzie traktowane w sposób partnerski przez samorząd terytorialny.

Pamiętajmy o tym, że metropolizacja stanowi jeden z najważniejszych czynników rozwojowych współczesnych państw. Trzeba zdać sobie sprawę, że to właśnie nowoczesne metropolie są głównymi motorami wzrostu dysponującymi wszystkimi elementami niezbędnymi do budowania konkurencyjnej gospodarki.

Brak powszechnego samorządu gospodarczego w sferze instytucji publicznych jest niestety głównym powodem marginalizowania opinii przedsiębiorców przez władze lokalne, metropolitalne i regionalne, które nie widzą potrzeby czynienia jakichkolwiek koncesji na rzecz rozproszonego środowiska gospodarczego. Wynikająca z tego słabość strukturalna

i programowa organizacji przedsiębiorców wydaje się być główną przeszkodą na drodze do stworzenia efektywnego systemu wielopoziomowego zarządzania, który mógłby zniwelować zbyt asymetryczne obecnie relacje pomiędzy samorządem terytorialnym i reprezentacją przedsiębiorców, szczególnie na obszarach metropolitalnych.

Problem ten pogłębia słaba komunikacja w relacjach pomiędzy samorządem terytorialnym a środowiskiem gospodarczym. Nie ma w praktyce sformalizowanej płaszczyzny współpracy samorządu i biznesu. Środowisku gospodarczemu towarzyszy poczucie instrumentalnego traktowania przez samorząd, z kolei władze lokalne i regionalne narzekają na ograniczone możliwości nawiązania dialogu społecznego z przedsiębiorcami. Jest to zatem jeszcze jeden argument przemawiający za wyłonieniem spójnej organizacji samorządu gospodarczego, która byłaby zdolna do konstruktywnej wymiany poglądów z samorządem terytorialnym.

PODSUMOWANIE

Pełny rozwój samorządu gospodarczego będzie możliwy jedynie pod warunkiem pozytywnego odniesienia się władz publicznych, zarówno rządowych jak i samorządowych, do procesu decentralizacji stosunków gospodarczych. Doświadczenia ostatniego trzydziestolecia nie napawają niestety optymizmem.

Rządzący do tej pory Polską, bez względu na autorament polityczny, nie wykazują widocznego zainteresowania problematyką samorządu gospodarczego. Najlepszym tego potwierdzeniem jest bezowocna dyskusja nad projektami ustaw o samorządzie gospodarczym, trwająca z większym lub mniejszym natężeniem od początku lat 90-tych ubiegłego wieku.

W tym kontekście wielce symptomatyczna jest postawa parlamentarzystów, którzy nie mogą lub nie chcą rozstrzygnąć kwestii dotyczących przyszłości samorządu gospodarczego w naszym kraju. Wspomniana niemoc polskiego ustawodawcy wynika, jak się wydaje, z braku zadowalającej wiedzy na temat samorządu gospodarczego, natomiast suponowana niechęć do tego typu instytucji ma swoje źródło w uleganiu wpływom wymienionych wcześniej stowarzyszeń gospodarczych i organizacji pracodawców, które w większości nie popierają inicjatyw zmierzających do utworzenia w naszym kraju powszechnego

samorządu gospodarczego, słusznie obawiając się utraty własnych wpływów lub możliwości zarobkowania.

Sporo do życzenia pozostawia także stopień zaangażowania przedsiębiorców w działania o charakterze publicznym, który związany jest z niskim poziomem świadomości i kultury samorządowej elit gospodarczych, co w pewnym stopniu usprawiedliwia nieobecność samorządu gospodarczego w Polsce przez ponad pół wieku.

Efektem scharakteryzowanych wyżej przesłanek jest sytuacja, w której administracja publiczna z dużą rezerwą odnosi się do perspektywy przekazania części kompetencji samorządowi gospodarczemu. Dystans ten dotyczy w równym stopniu rządu, jak i samorządu terytorialnego, który nie chce pozbywać się części uprawnień i związanych z tym możliwości generowania przychodów budżetowych. Doraźny interes nie może jednak przesłaniać celu strategicznego, jakim jest zbudowanie społeczeństwa obywatelskiego, realizującego swoje potrzeby w ramach demokratycznego, opartego na szerokiej decentralizacji państwa.

W takim ujęciu funkcjonowania władz publicznych znajduje się miejsce dla samorządu gospodarczego, którego przesłanie, podobnie jak innych form samorządu, wynika z zasady subsydiarności. Osiągnięcie tego celu będzie jednak niemożliwe bez fundamentalnych zmian ustawowych, zmierzających

do upodmiotowienia reprezentacji środowiska społecznego przedsiębiorców.

W tym miejscu pojawia się jednak pytanie, czy elity polityczne mają wystarczająco dużo dobrej woli i są intelektualnie zdolne do podjęcia takiego wyzwania? Biorąc pod uwagę ostatnie trzy dekady funkcjonowania naszego państwa trudno w tej mierze o optymizm. Mimo prezentowanych niekiedy zapowiedzi, żadne środowisko polityczne nie podjęło spójnych działań mających na celu utworzenie w Polsce rzeczywistego samorządu gospodarczego.

Z przykrością należy stwierdzić, że w okresie transformacji ustrojowej głos przedsiębiorców nie był poważnie brany pod uwagę przy podejmowaniu decyzji dotyczących porządku społeczno-gospodarczego naszego kraju. Tendencja ta pogłębiła się w okresie rządów Zjednoczonej Prawicy, której wizja państwa daleka jest od modelu partycypacyjnego.

W ostatnich latach widoczne są działania zmierzające do ponownej centralizacji struktur administracji publicznej i osłabiania samorządności. Towarzyszy temu dewastacja kapitału społecznego a także pogłębiający się kryzys instytucji publicznych. Skierowana przez rządzących w stronę elit, w tym przedsiębiorców, populistyczna i pełna nieufności

retoryka utrudnia prowadzenie działalności gospodarczej, a w konsekwencji stanowi dla władz pretekst do rozszerzania etatyzacji państwa i gospodarki.

Nie ulega zatem wątpliwości, że sytuacja dojrzała do tego, aby w końcu skutecznie zadbać o dobro przedsiębiorców, których zaangażowanie jest źródłem rozwoju gospodarczego i poprawy warunków życia obywateli. Czas na ważną zmianę ustrojową, której kluczowym elementem będzie powszechny samorząd gospodarczy.

KRZYSZTOF JASIECKI

Profesor, socjolog gospodarki i polityki, zatrudniony w Zakładzie Socjologii Szkoły Głównej Handlowej (SGH) oraz Centrum Europejskim Uniwersytetu Warszawskiego (UW). W latach 1987-2017 pracownik Instytutu Filozofii i Socjologii Polskiej Akademii Nauk (IFiS PAN) PAN). Obszary zainteresowań badawczych: socjologia ekonomiczna, różnorodność wariantów kapitalizmu, strategie działań elit władzy, grupy nacisku i lobbying, dialog społeczny i obywatelski, społeczno-ekonomiczne charakterystyki bogactwa, a także polityczne i instytucjonalne wymiary globalizacji oraz członkostwa Polski w UE. Autor ponad stu publikacji naukowych, w tym samodzielnych monografii (m.in. „Kapitalizm po polsku. Między modernizacją a peryferiami UE” i „Elita biznesu w Polsce”), współredagowanych książek, rozdziałów w pracach zbiorowych oraz artykułów w czasopiśmie naukowych krajowych i zagranicznych.

ROBERT KMIECIAK

Profesor nauk społecznych zatrudniony w Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Kieruje zespołem politologów skupionych wokół Zakładu Badań Władzy Lokalnej i Samorządu Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa. Zainteresowania naukowe koncentrują się na problematyce samorządu terytorialnego, gospodarczego i zawodowego oraz polityce regionalnej. Autor szeregu publikacji poświęconych tematyce samorządowej. Współautor projektu ustawy o izbach przemysłowo-handlowych i książki „Pożądanym kierunek zmian modelu samorządu gospodarczego w Polsce”.

DARIUSZ GRABOWSKI

Doktor nauk ekonomicznych, stypendysta Sorbony. Doradca ekonomiczno-społeczny premiera Jana Olszewskiego. Autor programów ekonomicznych Ruchu Odbudowy Polski i Konfederacji Polski Niepodległej. Były poseł do Sejmu i Parlamentu Europejskiego, polityk i działacz społeczny oraz przedsiębiorca. Pisze i publikuje w dziennikach i periodykach ekonomicznych, politycznych i społecznościowych. Autor książki „Myśląc o Polsce”.

ANDRZEJ STĘPNIEWSKI

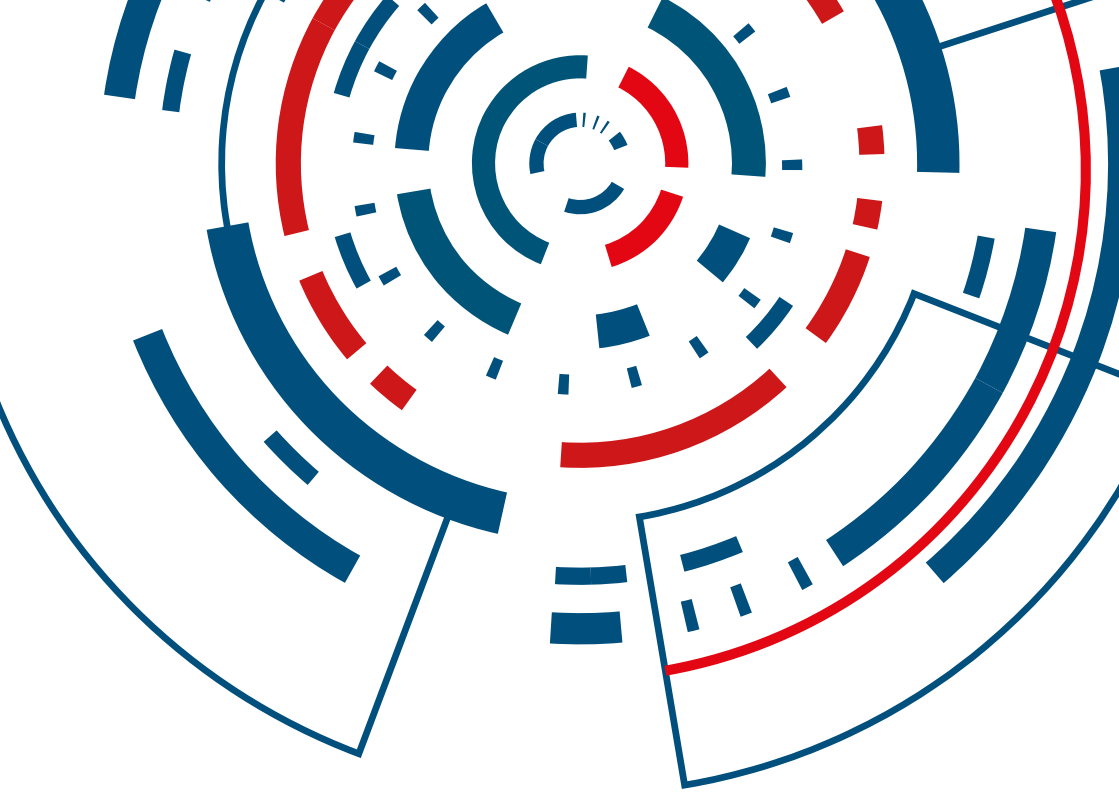
Absolwent SGPiS oraz UW, mgr zarządzania. Do 1982 r. projektował systemy zarządzania, w czasie stanu wojennego działał w konspiracji i był represjonowany. Od 1986r przedsiębiorca a obecnie na emeryturze. Założył w 1989r i prowadził przez 20lat Związek Pracodawców Warszawy i Mazowsza, był wieloletnim członkiem Komisji Trójstronnej i innych rad i komitetów społecznych krajowych oraz regionalnych. Obecnie jest przewodniczącym Rady Klastra Polska Natura i przewodniczącym Rady Programowej Ogólnopolskiej Federacji Przedsiębiorców i Pracodawców-Przedsiębiorcy PL”. Odznaczony Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Krzyżem Wolności i Solidarności. Autor książki „Moje widzenie Polski”.

Dane adresowe

biuro@ruchspolecznypsg.pl

+48 (22) 100 39 02

www.ruchspolecznypsg.pl

RUCH SPOŁECZNY

PSG